

BÖLÜM 1

TEMEL KÜLTÜREL KAVRAMLAR

Yrd. Doç. Dr. Yalçın KANBAY

KÜLTÜR VE SAĞLIĞA DAİR

Günümüzde geleneksel-modern tıp karşıtlığı ile geleneksel tıba ve yeniden üretilen biçimlerine (alternatif/popüler tıp) olan ilgi arttıkça sağlık konusundaki kültürel çalışmalar, ihtiyaç duyulan bir araştırma alanı haline gelmiştir. Çünkü toplumun sağlık ve hastalık hakkındaki düşüncelerinin ne olduğuna ilişkin değerlendirmelerin yapılması ancak sosyal-kültürel çalışmalarla sağlanabilir. Hastalıkların toplum tarafından düşünülen farklı nedenleri, tedavi yöntemlerini de etkilemektedir. Kültürel dokunun araştırılması, halkın sağlık-hastalık sürecine bakış açısı, bunun toplum açısından önemi ve değeri yalnızca modern tıbbın yapacağı çalışmalarla sağlanamaz. Sosyal bilimler, hastalıkların kültürel nedenleri ve çözümlerine dair önemli katkılar sağlamaktadır (Kaplan 2010).

İnsanların davranışlarının sınırı, kültürel öğeler tarafından belirlenir. Çünkü insanlar doğumundan ölümüne kadar ait oldukları toplumun kültürel yapısının esiri durumundadırlar. İnsanlar amaçlarını, davranışlarını ve hatta bütün yaşamlarını kültürel öğelere göre belirlemektedirler. Buna

- Kültürel yapılar bireylerin sağlık ve hastalık durumunu algılayışını, bunlara yönelik tepkilerini ve iyi olmaya yönelik girişimlerini belirler.
- Kültürel faktörler bireylerin sağlık hizmetlerini algılama biçimini ve buna karşı bireyin tutumunu doğrudan etkiler. Bireyin kültürel özellikleri göz önüne alınmadan sunulan sağlık hizmetlerinin reddedilmesi kaçınılmazdır. Çünkü birey toplumsallaşma yolu ile içinde bulunduğu kültürün bir temsilcisi ve savunucusu durumundadır.
- Bakıma başvuran bireyin kültürel özellikleri yanında sağlık hizmeti sunan bireylerin kültürel özellikleri de topluma sunulan sağlık hizmetlerinin niteliğini önemli ölçüde etkilemektedir.
- Kültürel değerler birey için değerlidir. Bireylerin uyguladığı kültürel sağlık uygulamaları bilimsel temellerde değerlendirilmeli, bunlardan gerçekten faydalı olduğu belirlenenler destekleyici tıp ya da alternatif tıp bağlamında bireylerin hizmetine yetkili kişilerce sunulmalıdır

Kaynakça

- Alakus, A.O., (2004). Kültür Kavramı Tanımlamalarına İlişkin Bir Analiz. Milli Eğitim Dergisi, Sayı:164 (http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/alakus.htm)*
- Aman, F. (2012). Bronislaw Malinowski'nin Kültür Teorisi. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 21(1): 135-151.*
- Cochrane, R.; Bal, S.S. (1987). "Migration and schizophrenia: an examination of five hypotheses", Social Psychiatry, 22:181-191.*
- Erkal, M.E. (2012). Sosyoloji, Der Yayınları, İstanbul. ISBN: 978-975-353-000-2*
- Ersin, F., & Bahar, Z., (2011). Inhibiting and Facilitating Factors Concerning Breast Cancer Early Diagnosis Behavior in Turkish Women: A Qualitative Study According to the Health Belief and Health Development Models. Asian Pacific Journal of Cancer Prevention, 12, 1849-54.*

- Giger, J.N., & Davidhizar, R. (2002). *Culturally Competent Care: Emphasis on Understanding The People of Afghanistan, Afghanistan Americans, and Islamic Culture and Religion*. *International Nursing Review*, 9, 79-86.
- Gümüştekin, N. (2007). "Kültür Kavramı ve Osmanlıdan Günümüze Kültürel Yapının İncelenmesi" *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Cilt 1, 317-326, Ankara.*
- Güleç. C. (2000). *Anadolu Kültüründe Hastalık Sağlık Kavramlarına Transkültürel Bakış. Klinik Psikiyatri*; 3:34-39.
- Güney, S. (2000). *Davranış Bilimleri, 2. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara. ISBN: 975-591-156-1*
- Helman, C. (2007). *Culture, Health and Illness. Fifth Edition, Oxford University Press Inc., New York .*
- Hjern, A., Wicks, S., Dalman, C. (2004). "Social Adversity Contributed to High Morbidity in Psychoses in Immigrants- A National Cohort Study in 2 Generations of Swedish Residents", *Psychol Med*, 34(6):1025-1033.
- İçli, G. (2011). *Sosyolojiye Giriş, 5. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara. ISBN: 978-605-4434-72-5.*
- Kaplan, M. (2010). *Geleneksel Tıbbın Yeniden Üretim Sürecinde Kadın: Ankara Kent*
- Örneğinde Kuşaklar Arası Çalışma. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları: 257.
- Khoury, E.L., Warheit, G.J., Zimmerman, R. ve ark. (1996). "Gender and Ethnic Differences in the Prevalence of Alcohol, Cigarette, and Illicit Drug Use Over Time in a Cohort of Young Hispanic Adolescents in South Florid". *Women and Health*, 24:21-40.
- Knipscheer, J.W., Kleber, R. (2007). "Acculturation and Mental Health among Ghanaians in The Netherlands", *Int J Soc Psychiatry*, 53(4):369-83.
- KTB (2015). *Kültür ve Turizm Bakanlığı (http://www.kultur.gov.tr/TR,24295/kultur.html).*

- Malinowski, B. (2016). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*, Çev. Deniz Uludağ, Doğu Batı Yay., Ankara.
- MEGEP (2011). *Anadolu Halk Kültürü*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Sayan A. (1999). *Kültür ve Sağlık*. Atatürk Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Dergisi, 2(2): 50-53.
- SETA (2011). *Toplumun, Kültür Politikaları ve Medyanın Kültürel Süreçlere Etki Algısı Araştırması*.
- Tekin, A. (2007). *Sağlık Hastalık Olgusu ve Toplumsal Kökenleri (Burdur Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Turan, Ş. (2014). *Türk Kültür Tarihi (Türk Kültüründen Türkiye Kültürüne ve Evrenselliğe)*, 7. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara. ISBN: 975-494-144-0
- Reiff, M., Bonnie O. (2003). "Ethnomedicine in the Urban Environment: Dominican Healers in New York City", *Human Organization*, Spring 2003, vol: 62, no: I. USA: ABI / INFORM Global. s.12-26.
- SB (2011). *Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Sağlıkın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü*. 1. Baskı, Anıl Matbaacılık, Ankara. ISBN: 978-975-590-361-3
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. 2. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara. ISBN: 975-6802-10-3
- Yılmaz, R. (2005). *Kültürel Çeşitlilik ve Din*. I. Baskı, Sinemis Yayınları, Ankara. ISBN: 975-8759-33-7